

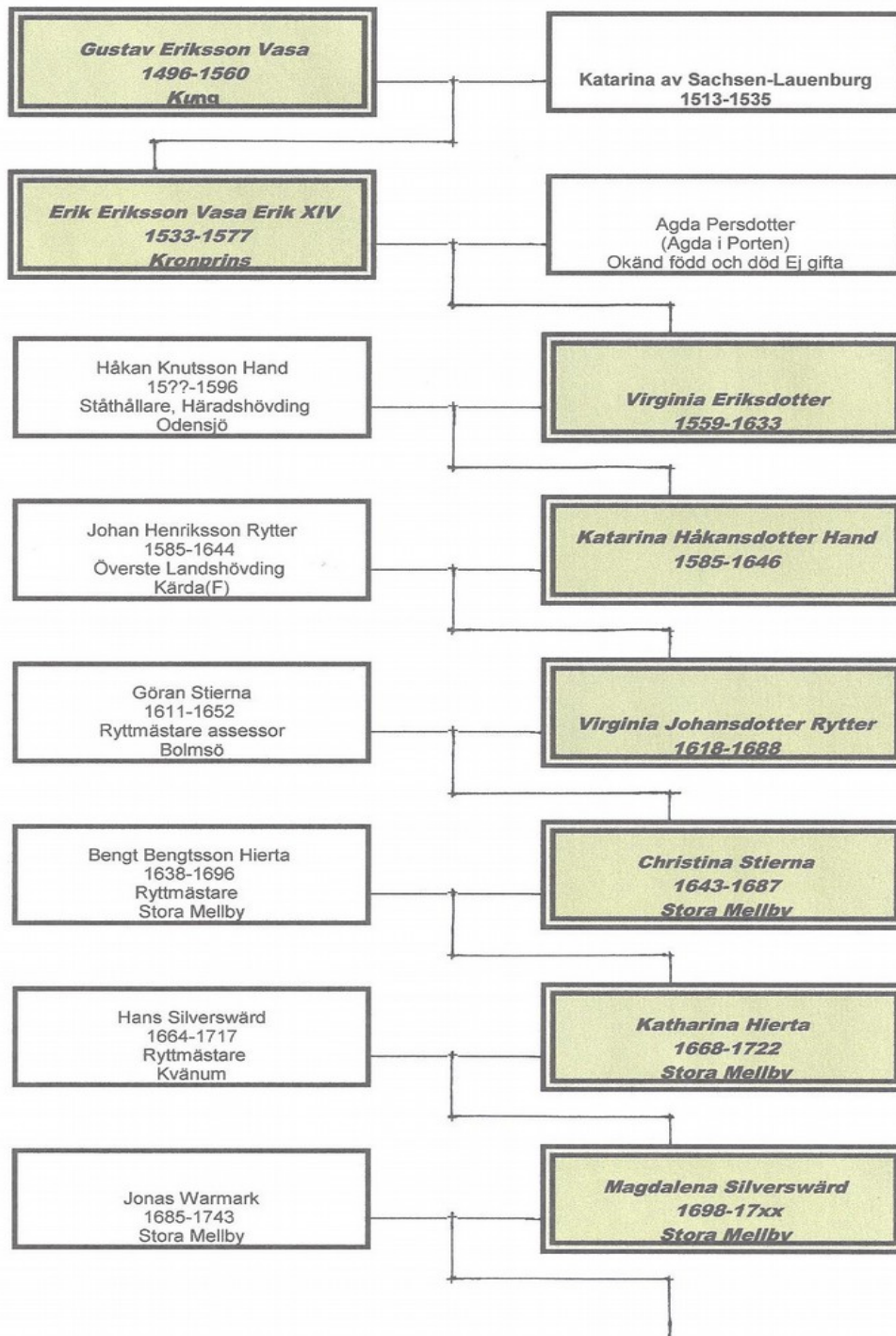
KAPITEL 3
PL LUNDBERGS ANOR
FRÅN GUSTAV VASA

Här kan ni följa 13 släktled från Gustav Vasa via Erik XIV med frillan 'Agda i porten' till PL Lundberg.

Här finns kung, kronprins, ståthållare, landshövding, överste, ryttmästare, sadelmakare, skomakare, snickare och bönder. Alla hänger samman i rakt nedstigande led. Det finns också ett sidospår till en känd tidningsman.

Det är mycket svensk krigs- och adelshistoria

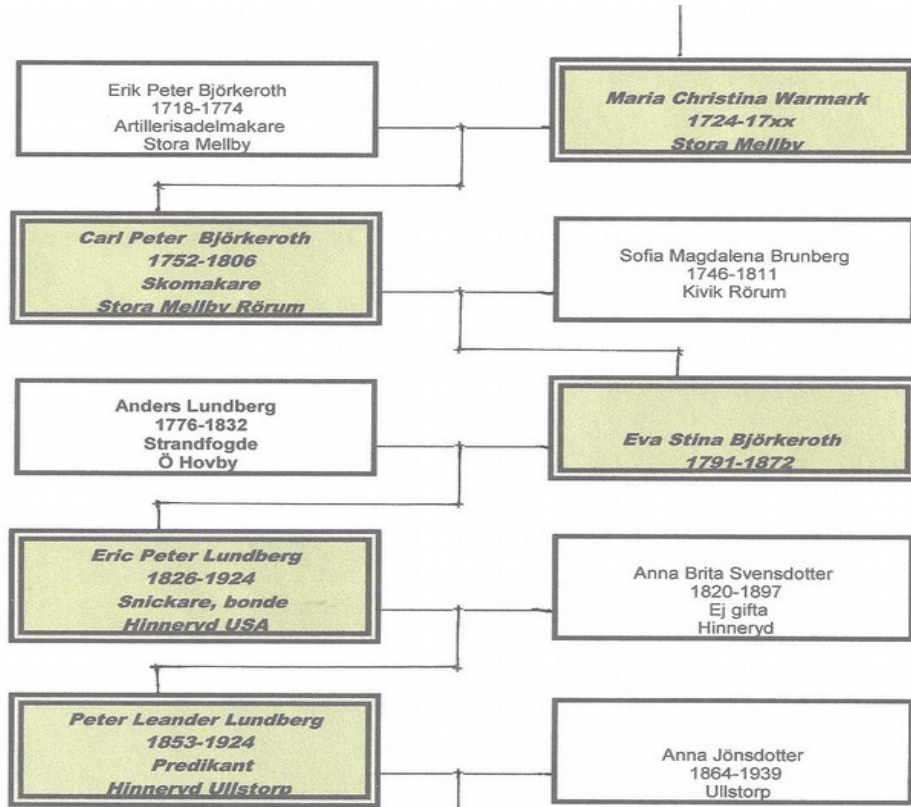
Grafisk bild över släktskapet (1 av 2)

forts. 2 av 2

Grafisk bild över släktskapet (2 av 2)

från 1 av 2

PLs och Annas ättlingar
i eget kapitel

Korta Personbeskrivningar

Äldre uppgifter kommer från dokumentation över adliga släkter och innebär beskrivning av svensk historia. Några sammanställningar har andra släktforskare gjort. Nyare – från och med Eric Peter Lundberg - är baserade på egen forskning.

<i>Gustav Eriksson Vasa</i>	<i>1496-1560</i>
<i>Katarina av Sachsen-Lauenburg</i>	<i>1513-1535</i>

Gustav Vasa

Katarina av Sachsen Lauenburg

Gustav och Katarina fick en son, ERIK Eriksson Vasa, sedermera kung Erik XIV

Efter Katarinas död var Gustav gift ytterligare 2 gånger och totalt hade han 9 barn

Katarina var dotter till hertig Magnus I av Sachsen-Lauenburg (död 1543) och Katarina av Braunschweig-Wolfenbüttel. Hon fick en protestantisk uppfostran. Äktenskapet arrangerades av politiska skäl. Efter att förgäves ha hört sig för i Polen, Danmark och två tyska furstendömen rekommenderades Gustav att inleda förhandlingar med Sachsen-Lauenburg. Hertigdömet var fattigt men dess dynasti var besläktad med flera av Europas mäktigaste dynastier. Det var ett centrum för legoknektar som kungen var i behov av och det var protestantiskt, samtidigt som Katarinas mor var väl sedd av kejsaren och kunde bidra med kejsarliga kontakter. Gustav kunde genom detta knyta kontakter med tyska furstar men också med Danmark, då Katarinas syster, Dorothea av Sachsen-Lauenburg, var gift med den danske kronprinsen Kristian, senare Kristian III. Giftermålet länkade också Gustav med Bjälboätten från vilken Katarina härstammade, på två sätt: Hennes far hertig Magnus I, var ättling till såväl Bjälboätten som den gamla Erikska ätten, via Ingeborg Birgersdotter (Bjälboätten) (1253-1302) (dotter till Birger jarl och prinsessan Ingeborg Eriksdotter av Sverige), vilken var gift med hertig Johan I av Sachsen-Lauenburg (1249-1286). Hon härstammade också från Bjälboätten via sin mormor Katarina av Pommern-Wolgast.

Förhandlingarna inleddes 1528, men drog ut på tiden i flera år. Hon mottog Korsholms och Kalmar län och Öland som livgeding (gods för sitt uppehälle).

Sensommaren 1531 eskorterades Katarina till Sverige på en flotta ledd av hennes blivande svägerska och svåger Margareta Vasa och Johan av Hoya, och mötte sin blivande make då fartyget ankrade i Strömmen i september. Vigseln ägde rum i Stockholm på Katarinas 18-årsdag och följdes av festligheter som av prestigeskäl gjordes så praktfulla som det svenska hovet hade möjlighet till

vid denna tid. Strax därpå trolovades kungens syssling Ebba Eriksdotter (Vasa)s dotter Brita med kungens gunstling Gustav Olsson (Stenbock) och kungens systerdotter Brita Joakimsdotter (Brahe) trolovades med riksråd Birger Nilsson (Grip), tillställningar där kungaparet stod värd och vilka var de första officiella festligheter Katarina deltog i som drottning efter sitt bröllop.

Nästan ingenting är känt om Katarinas personlighet eller hennes tid som drottning. Inga namnlistor är bevarade om hennes personal, även om det antas att hon förde med sig några hovdamer från Tyskland och att en del riksrådsdöttrar utnämndes till hennes hovjungfrur, däribland Margareta Eriksdotter (Leijonhufvud). I äldre svensk litteratur beskrivs Katarina som nyckfull, kallsinnig och ständigt klagande över allt vad svenskt var, och äktenskapet har på obekräftade grunder beskrivits som olyckligt. Gravöppningen beskriver uppger att hon hade ett "fint" huvud och var 160 cm lång. Katarina nedkom i september 1533 med en tronarvinge, sonen Erik.

Under en bal som gavs i Stockholm i september 1535 till ära för hennes svåger Kristian III av Danmark, då Katarina troligen var havande, föll drottningen så illa då hon dansade med Kristian att hon blev sängliggande. Komplikationer tillstötte, och Katarina avled dagen före sin 22-årsdag med sitt ofödda barn.

Katarina bisattes i Storkyrkan i Stockholm den 1 oktober 1535, men gravsattes först den 21 december 1560 i Uppsala domkyrka jämte Gustav och hans andra gemål Margareta Eriksdotter (Leijonhufvud). En gravvård är upprest i det så kallade Vasakoret bakom altaret.

Enligt rykten utspridda av Lübeck och Rostock under Grevefejden ska Gustav Vasa ha mördat Katarina genom att slå henne i huvudet med en "yxhammare", en promenadkäpp av silver, sedan han av en spion fått veta att Katarina hade förtalat honom inför den danske kungen under dansen. Undersökningar av Katarinas kranium och ben under 1940-talet har inte påvisat några skador som skulle kunna kopplas till en sådan händelse. Kristian III av Danmark uppgav själv i ett brev om hur Katarina hade fallit under dansen under hans besök i Sverige.

Katarina har i traditionell historiekritik ofta beskrivits negativt och fått utgöra ett dåligt exempel som kontrast mot Gustav Vasas andra maka Margareta Leijonhufvud, som på ett lika stereotyp sätt har framställts som en idealdrottning.

<i>Erik Eriksson Vasa – kung Erik XIV</i>	<i>1533-1577</i>
<i>Agda Pehrsson (Agda i Porten)</i>	<i>Okänd födelse- och dödsdag</i>

Erik och Agda fick 2 (ev. 3) barn. Den förstfödda var dottern VIRGINIA. De var aldrig gifta.

Agdas födelseår är okänt. Hon har uppgivits vara dotter till rådmannen Peder Klemetsson i S:t Nicolai port i Stockholm, en uppgift som dock hittills har varit omöjlig att verifiera. Fadern ska dock ha varit en rådmann och välbärgad handelsman i Stockholm, med ursprung i Finland. Agda kallades "Caritas" (Latin: tillgivenhet, kärlek) för sin skönhets skull.

Kung Erik XIV

Agda (i porten) Pehrsson

Agda Persdotter var Eriks första frilla. Det är okänt när de inledde sin förbindelse, men den påbörjades troligen i Stockholm. Hon bekräftas som kronprins Eriks frilla efter hans flytt till Kalmar 1558, där hon fick sitt eget rum i hans residens kallat "Agdas kammare". Rummet låg intill Eriks mottagningsrum.

Att relationen påbörjades redan i Stockholm illustreras av det faktum att paret dotter Virginia föddes 1 januari 1559, sju månader efter att Agda anlät till Kalmar i maj 1558. Erik ska inte ha haft någon annan frilla under denna tid.

Agda Persdotter hade åtminstone två döttrar med Erik XIV, VIRGINIA och Constantia:

- Virginia Eriksdotter (1559–1633), gift med landshövdingen Håkan Knutsson (Hand).
- Constantia Eriksdotter (1560-1649), gift med häradshövdingen Henrik Frankelin (död 1610), känd för sina långa resor i östra Europa.

Erik uppställde själv ett horoskop över både Virginia och Constantia. En tredje utomäktenskaplig dotter till Erik XIV, Lucretia (född 1564), har förmodats vara dotter till Agda men det finns inga belägg för detta.

Hösten 1560 planerade Erik en resa till England för att fria till drottning Elisabet, och därmed förväntades han göra sig av med sin frilla, så som var sed då en prins ingick äktenskap. Han förde med sig Agda till Stockholm, där hon 13 juni födde paret andra dotter Constantia. Den 25 augusti 1560 förlänades Agda godset Eknaholms gård (Växjö vid Helgasjön), vilket betraktas som hennes pension. I september blev dock Erik kung och hans resa till England fick inställas. Det är okänt om Agda blev kvar som Eriks frilla under denna tid, men det anses troligt. I september 1561 planerade Erik att återuppta resan till England. Resan fick inställas igen, men Agda upphörde ändå att vara Eriks frilla.

Senare liv

Den 24 september 1561 överlät Erik vårdnaden om sina döttrar med Agda till sin syster Cecilia. Han ger också Cecilia tillstånd att använda våld och alla medel hon anser nödvändiga för att överta barnen från Agda. Agda gifte sig i september 1561 med Eriks kammarherre, adelsmannen Joakim Eriksson Fleming (1534–1563), bror till Finlands hövitsman Clas Eriksson Fleming. Äktenskapet hade arrangerats innan Eriks resa till England, med tanken att den var nödvändig om Erik ingick äktenskap, men blev av trots att resan ställdes in. Vid bröllopet mottog hon förutom den tidigare bestämda Eknaholm i Småland också flera skattefria egendomar i Södermanland. Med Fleming fick Agda dottern Anna (född 1562).

År 1563 blev hon änka, och det är möjligt att hon då blev frilla åt Erik på nytt. År 1565 ersattes i varje fall alla Eriks favoriter med Karin Månsdotter. Agda Persdotters vidare liv är okänt, men det finns uppgifter om att hon ska ha gift sig med Christoffer Olofsson Stråle av Sjöared, kunglig befallningsman och kommandant på Stegeholms slott och Söderköpings slott. Hennes dödsår är okänt.

Vad var en frilla?

En *frilla* var en officiell älskarinna eller bihustru med vissa lagstadgade rättigheter. Barn till frillor erkändes oftast och hade begränsad arvsrätt. Idag används ordet bara i historiska sammanhang eller som ett skämtsamt tilltal.

<i>Håkan Knutsson Hand</i>	<i>Född? - 1596</i>
<i>Virginia Eriksdotter</i>	<i>1559-1633</i>

Virginia Eriksdotter gifte sig 1585 med Håkan Knutsson Hand och de fick 7 barn varav KATARINA (CARIN) Håkansdotter var äldst

Håkan Knutsson-Hand var den förste att använda namnet Hand. Han var ståthållare på Kronobergs slott och gifte sig 1585 med Virginia Eriksdotter, dotter till Erik XIV och Agda Persdotter. De bodde på godset Björkenäs i Odensjö.

Fadern till Håkan Knutsson-Hand var fältöversten Knut Håkansson Hand, död 20 oktober 1565 i slaget mot danskarna i Axtorna, Halland. (Under Nordiska sjuårskriget 1563-1570)

Danmark segrade i slaget och för Sverige var det en svidande förlust, som ytterligare misstänkliggjorde kung Erik XIV. På platsen för slaget finns idag en minnessten, rest på danskt initiativ. Inskriptionen lyder: "Axtorna 20.10 1565 Sten restes i 1400-året efter af folk fra begge siden grensen".

<i>Johan Henriksson Rytter</i>	<i>1585-1644</i>
<i>Katarina (Karin) Håkansdotter Hand</i>	<i>1585-1646</i>

Johan och Karin gifte sig 1615. Dottern VIRGINIA, som fick sitt namn efter sin mormor var andra barnet.

Johan var överste, landshövding och ståthållare. Han ägde godsen Levene i Vara kommun och Bestorp i Kärda (nu Åminne)

Karin ägde godset Björkenäs i Odensjö (nu Ljungby kommun) där hon vuxit upp.

Hustrun Karin Hand var dotterdotter till Erik XIV. Johan och Karin fick fem barn varav två söner som gjorde militär karriär. Sonen Knut stupade 24 år gammal som ogift 1640 i trettioåriga kriget. Sonen Henrik dog 39 år gammal. Han fick sex barn varav 5 söner som fortsatte den militära karriären. Henriks barn tog efternamnet Reuter

Johan Henriksson Rytter hade en lång militär karriär.

Var år 1605 ryttare vid ett skotskt regemente. Senare Fänrik vid Knut Hands kompani och Löjtnant vid Knut Hands kompani. Överstevaktmästare (major) för en fänika Smålands knektar vid Jesper Anderssons regemente 1613-09-16. Adlad 1615 (introducerad 1627 under nr 130, vilket sedan ändrades till 158, och fick ätten sedermera namnet Reuter af Skälboö). Överstelöjtnant vid småländska fotfolket 1621-01-04. Kommendant Birzen Överste för Västgöta regemente till häst och fot. Assessor i krigskollegium 1630-06-05. Ståthållare på Älvsborg 1631-08-25 och på Jönköping 1633-01-05. Landshövding i Älvsborgs län 1634-11-19. Tillika kommendant i Göteborg 1634-12-21.

Död 1644-01-18 och begravnen 1644-01-25 i Levene kyrka, där han lät bygga en grav åt sig och sina avkomlingar.

Så här skrivs det om Johan Henriksson Rytter:

'Han var med i slaget vid Kerkholm 1605 (Finland), fick, då han beforderades till löjtnant, både hästar och tyg med allt tillbehör av konung Carl IX. Kommenderade, när uttåget skedde till Riga, i generalmajors ställe. Simmade under Rigas belägring 1621 med yttersta livsfara med sin häst över Dünaströmmen, som flödade av isgång, och lät oförmodat bygga en brygga över älven till konungens stora nöje. Blev under förutnämnd belägring skjuten med en muskötula in genom munnen och ut genom kindbenet. Lät sedan såsom kommendant i Birzen under sin sjuklighet av nyssn. blessyr, sätta krut omkring sin säng för att hellre spränga sig i luften, än att bli nödgad uppgiva staden till fienden. Ytrade sig slutligen, då han blev kommendant i Göteborg, att han förr skulle störta i sina skor, än han någonsin skulle uppgiva nämnda stad.'

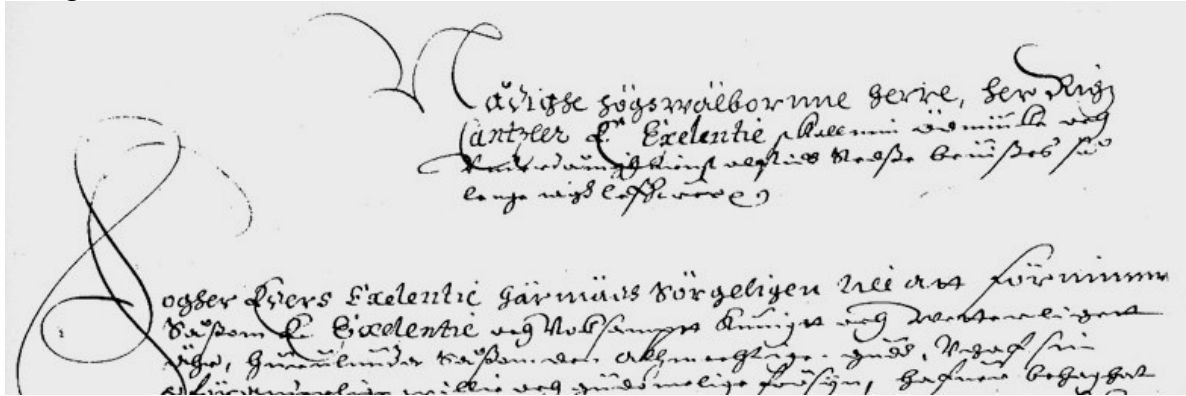
Hustrun Katarina (Carin) tycks ha varit en driftig kvinna:

I brev till Axel Oxelstierna 1644-05-29 önskar Karin att rikskanslern skall närvara som officiant, när maken skall gravsättas 1644-06-24 i Levene (R). Nästa brev är daterat 1644-07-25, där hon beklagar sig över alla kreditorer som dagligen kräver sina pengar. Katarina önskar att drottningen skall hjälpa henne samt bevilja nådeår.

Referens: Brev till Axel Oxelstierna (RAAO vol.E 693)

KAPITEL 3 - PL LUNDBERGS ANOR

Utdrag ur ett av hennes brev.

Nådige höghwälborne herre, her Riche Cantzler Ed. Exelentie skall min Ödmiuke ochunderdånigh kjänst ? stedse beuusses så lenge migh lefver.

Sogher Edrers Exelentie härmädh sörgeligen till att förnimma såsom Ed Exelentie

<i>Göran Stierna</i>	<i>1611-1652</i>
<i>Virginia Johansdotter Rytter</i>	<i>1618-1688</i>

Göran och Virginia gifte sig 1644. Dottern CHRISTINA, född 1643, var fjärde barnet. De bodde på Eskilstorp (Bredaryd) men ägde också Bolmsnäs (Bolmsö) och Revesjö (Borås). Studerade i Leiden (Holland). Han var ryttmästare och assessor (bisittare i domstol) i Göta Hovrätt.

Virginia Johansdotter Rytter

<i>Bengt Bengtsson Hierta</i>	<i>1638-1696</i>
<i>Christina Stierna</i>	<i>1643-1687</i>

Bengt och Christina gifte sig 1667. Det var hans andra äktenskap.

Dottern Katarina, född 1668, var fjärde barnet.

De bodde på Ginkalunda (Kinna). Han var ryttmästare.

Bengt Bengtsson var löjtnant vid Västgöta kavalleriregemente 1672, kaptenlöjtnant 1676, ryttmästare 1677. Han fick avsked 1678 på grund av "*svåra undfångna blesyrer och oförmåga att längre tjäna*". Han deltog i slagen vid Halmstad och Lund där han blev sårad. Erhöll 1680 dubbelt underhåll och intogs samma år på Vadstena krigsmanshus. Bodde dock senare och fram till sin död i Västergötland. Han skrevs också till Ginkalunda, Kinna socken, Älvsborgs län, Sverige. På 1670-talet odlade han rudor eller karusser i en damm på Mösseberg där det aldrig förut funnits någon fisk.

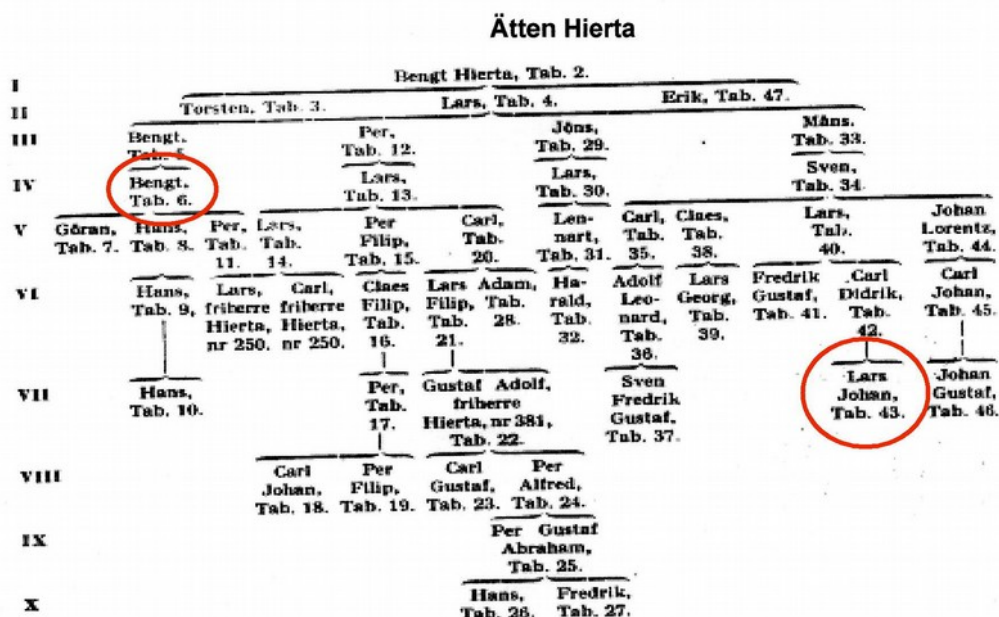
Av den adliga släkten Hierta är kanske Lars Johan Hierta den idag mest kända personen.

Han stred för tryckfrihet och utmanade myndigheterna. Han var kritisk till hur kungen och regeringen styrde landet. 1830 startade han tidningen Aftonbladet, både för att granska makthavarna och för att sprida nyheter.

Släktbanden mellan Bengt Bengtsson Hierta och LJ Hierta framgår av nedanstående bild

Lars Johan Hierta

I Tabell 6 finns Bengt Hierta, gift med Christina Stierna och i Tabell 43 finns Lars Johan Hierta. Obs, att i de adliga ättetavlorna finns endast männen angivna.

<i>Hans Silversvärd</i>	<i>1664-1717</i>
<i>Catharina Hierta</i>	<i>1668-1722</i>

Hans Silversvärd, (son till Lars den yngste), var ägare till Kvänum, Älvsborgs län och Staffanshagen i Norra Vånga socken, Skaraborgs län. Född 1664.

Han gick den långa vägen som militär. Började som ryttare vid Västgöta kavalleriregemente 1682. Efter två år blev han korpral. Kvartermästare (underofficer) 1694. Kornett (lägsta officersgraden i kavalleriet) 1699. Löjtnant 1704. Avsked med ryttmästares (kaptens) grad 1710. Död 1717-03-24 på Staffanshagen och begravnen samma år i Norra Vånga kyrka, men därefter fördd till familjegraven i Kvänums kyrka.

Gift 1689 med sin kusins dotter Catharina Hierta, död 1722, dotter till ryttmästaren Bengt Hierta, och hans 2:a fru Christina Stierna.

Hans och Catharina fick 10 barn på 14 år. Dottern Magdalena var nr 6 i barnaskaran.

<i>Jonas Warmark</i>	<i>1685-1743</i>
<i>Magdalena Silversvärd</i>	<i>1698-1743</i>

Efternamnet stavas både Warmark och Warnmark. Jonas var kornett (lägsta officersgraden) vid Upplands Tremänningsregemente.

Med Magdalena, som var hans andra hustru, fick han 9 barn.

Det var med detta gifte som ofrälse för första gången kom in i släkten. Därefter inga fler från adeln.

<i>Erik Peter Björkeroth</i>	<i>1718-1774</i>
<i>Maria Christina Warmark</i>	<i>1724-17xx</i>

Erik Peter var först sadelmakare vid artilleriet men blev sedan (hökare) köpman i Göteborg. Och som sådan välbeställd och ägare till flera fastigheter i Göteborg. Han dör av gikt 56 år gammal

"Sadelmakaren vid Kungl. artilleriet Mäster Erik Petter Björkerot lät den 22.8.1769 första gången uppbjuda ett i stadens femte kvarter vid Kvarnbergsgatan emellan hökaren Anders Österwalls gård å östra och änkan Gunilla Brandenburgs tomt å västra sidan © Olga Dahl 2004 4 Olga Dahl: Göteborgs tomtägare 1637-1807 beläget stenhus med dess till framdelen liggande särskilda tomt, som mäster Björkerot köpt av avlidne hökaren Peter Pettersson och dess även avlidna hustru Kerstin Jonsdotters barn och sterbhusdelägare Erik Roselius och dess hustru Helena Pettersson samt den omyndige sonen Johannes Petterssons laga förmyndare bonden Hans Pehrsson, Brännås, Lycke socken på Inland den 21.1.1769 för 4 700 d smt, 30-penning 150 daler 21½ öre smt. Sadelmakaren vid artilleriet, sedermera hökaren Erik Petter Björkeroth, född 1718, död av gikt 21.10.1774 ägde stenhus på Kvarnbergsgatan med två tomter, varav en var obebyggd, 5 951 d smt. Boets behållning var 6 200 daler."

(från en bok av Olga Dahl: Göteborgs tomtägare 1637-1807 på sidan 3 o 4)

<i>Carl Peter Björkeroth</i>	<i>1752-1806</i>
<i>Sofia Magdalena Brunberg</i>	<i>1746-1811</i>

Sofia Magdalenas far, Stefanus Brunberg, var sadelmakar-mäster i Andrarum och Kivik.

En sadelmakare tillverkade förutom sadlar även piskor, pistolhölster, resekoffertar samt alla läderarbeten på vagnar. .

Sofia Magdalen var dotter i hans andra äktenskap

Gifte sig 1777 i Rörum (L) med Carl Peter Björkeroth. Han var skomakar-mästare i Vik. Född 1750. Död 1806 i Vik, Rörum (L). Begravd 1806 i Rörum (L).

I Björkeroths-släkten fanns flera sadelmakar- och skomakar-mästare, så det är troligt, att det var yrket som sammanförde Sofia och Carl-Peter.

<i>Anders Lundberg</i>	<i>1776-1832</i>
<i>Eva Stina Björkeroth</i>	<i>1791-1872</i>

Anders var strandfogde, och som sådan en kunglig ämbetsman med uppgift att ha uppsyn över stranden (med fiskeri och dyl.) och de intäkter (t. ex. från strandade vrak) som egentligen tillhörde kungen.

Han kom från Röstånga och gifte sig med de 15 år yngre Eva-Stina Björkeroth från Vik i Röroms socken. De bosatte sig i Östra Hofby.

De fick 3 barn

- Carl Petter, f 1820 – dog före 15 års ålder
- Sofia, f 1823, död 1857. Hon var gift med snickaren Sven Nordström. De levde i Ö Hofby och fick 4 barn. Hennes släktgren är väl dokumenterad av Lars-Göran Nipe.
- Eric Petter, f 1826, död 1901 i USA. Han står först antecknad som snickare (som sin svåger Sven Nordström). Arbetade först i Ystad som snickare, men flyttade sen till Hinneryd i Småland där han kom att bli far till PL Lundberg (utom äktenskapet). Gifte sig senare med en annan kvinna och fick 6 barn i det äktenskapet. Emigrerade till USA 1869. Hans släktgren är dokumenterad här i Kapitel 4

Eva-Stina: när maken Anders dör är hon 41 år och har två minderåriga barn. Efter några år som änka gifter hon om sig med Nils Olsson från Sönnarslöv. De bor på Hovby No7. Han var 16 år yngre än hon och hade ett förflutet som sjöman och var också straffad för stöld. Han tar livet av sig 1857 genom hängning så nu blir Eva-Stina änka på nytt. Hon dör 1872 av ålderdomssvaghet på fattighuset i Hofby 81 år gammal.

KAPITEL 3 PL LUNDBERGS ANOR

<i>Eric Peter Lundberg</i>	<i>1826-1901</i>
<i>Anna Brita Svensdotter</i>	<i>1820-1897</i>

Anna-Brita Svensdotter var född i Hinneryd socken (nuv. Markaryds kommun) och kom från enkla förhållanden. Hon tjänade som piga på olika gårdar och 1851 flyttade hon till gården Gunghult Norregård. Ungefär samtidigt kom också Eric Peter Lundberg dit som snickare. Vid denna tid pågick laga-skifte i socknen, många gårdar flyttades och det fanns ett behov av snickare.

De hade en relation och 1853 fick de utom äktenskapet tillsammans en son (antecknad som oäkta i kyrkoboken) som fick namnet Peter Leander Lundberg.

Eric Peter Lundberg var född i Östra Hovby (nuv. Simrishamns kommun) Han arbetade där som snickare, kanske tillsammans med sin svåger, som också var snickare. Flyttade till Hinneryd i början på 1850-talet där han arbetade som snickare i samband med det laga skifte som då ägde rum. Han hade en relation med Anna-Brita Svensdotter som 1853 resulterade i en son (PL Lundberg).

Läs mera i *Kapitel 1 - PL och Anna Lundberg* och *Kapitel 2 – PL och Anna Lundbergs föräldrar och syskon*.